

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____
din _____

**privind aprobarea proiectului Legii pentru
modificarea unor acte normative**
(instituția regresului în contextul condamnării Republicii Moldova
de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului)

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul Legii pentru
modificarea unor acte normative (instituția regresului în contextul condamnării
Republicii Moldova de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului).

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Ministrul justiției

LEGE
pentru modificarea și completarea unor acte normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 63), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 19, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Judecătorul nu poate fi tras la răspundere pentru opinia sa exprimată în înfăptuirea justiției și pentru hotărîrea pronunțată, cu excepția cazului când vinovăția lui a fost stabilită prin sentință definitivă sau în cadrul unei proceduri disciplinare s-a constatat intenția ori neglijența gravă în acțiunile sau inacțiunile sale care au dus la una din consecințele prevăzute la art. 2007 alin. (1) lit. c) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002.”.

2. Denumirea capitolului VI se modifică după cum urmează:

„Capitolul VI
RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ ȘI MATERIALĂ A
JUDECĂTORILOR”.

3. Se completează cu articolul 21¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 21¹.** Răspunderea materială a judecătorilor

Judecătorii poartă răspundere materială, proporțional gradului de vinovăție stabilit, în acțiunea de regres a statului față de aceștia prin care se solicită restituirea despăgubirilor achitate de stat în cazurile prevăzute la art. 2007 alin. (1) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002.

Art. II. – Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 66-75, art. 132), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2007, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile în următoarele cazuri:

a) condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea;

b) aplicare ilegală în calitate de sancțiune contravențională a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității;

c) acțiuni sau inacțiuni care au atras, după caz:

1) constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, printr-o hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane și dispunerea încasării unor sume în beneficiul acestora;

2) pronunțarea unei hotărâri de către o instanță judecătorească națională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus acordarea mijloacelor financiare din bugetul de stat.”.

2. La articolul 2024, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Statul, în cazul reparării prejudiciului în temeiul art. 2007, are drept de regres față de persoana responsabilă din organele de urmărire penală, procuratură sau instanță judecătorească dacă vinovăția lor este constatată prin sentință judecătorească sau dacă în cadrul unei proceduri disciplinare s-a constatat intenția ori neglijența gravă în acțiunile sau inacțiunile sale.”.

Art. III. – Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 238-246, art. 557), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Se completează cu articolul 4¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 4¹.** Noțiunea de intenție și neglijență gravă

(1) Se consideră că a fost săvârșită cu intenție o abatere disciplinară atunci când judecătorul încalcă conștient norme de drept material ori procesual sau săvârșește o faptă prevăzută la art. 4 alin. (1) lit. p), își dă seama de urmarea prejudiciabilă a acțiunii sau inacțiunii sale și urmărește sau admite survenirea acestei urmări.

(2) Se consideră că a fost săvârșită cu neglijență gravă o abatere disciplinară atunci când judecătorul a admis o încălcare a unor norme de drept material ori procesual sau săvârșește o faptă prevăzută la art. 4 alin. (1) lit. p) fără a-și da seama de o eventuală urmare prejudiciabilă a acțiunii sau inacțiunii sale, deși putea și trebuia să o prevadă, sau considerînd neîntemeiat că această urmare prejudiciabilă nu se va produce. Lipsa de previziune manifestată de judecător trebuie să fie inexplicabilă din punct de vedere a unui profesionist în domeniul dreptului, să nu aibă nicio legătură cu particularitățile situației judecate care ar face-o să fie înțeleasă și să reiasă dintr-o abordare care este contrară practicii judiciare uniforme.”.

2. La articolul 19:

alineatul (1) se completează cu litera e) cu următorul cuprins:

„e) Ministerul Justiției, la notificarea Agentului guvernamental, în cazul când se solicită constatarea abaterii disciplinare prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b) cu privire la acțiunile sau inacțiunile judecătorului care au dus la una din consecințele prevăzute la art. 2007 alin. (1) lit. c) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002.”;

se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) La sesizările Ministerului Justiției depuse în conformitate cu alin. (1) lit. e), procedura disciplinară începe și se desfășoară în condițiile prezentei legi.”.

3. Articolul 20 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Sesizările Ministerului Justiției depuse în conformitate cu art. 19 alin. (1) lit. e) nu pot fi considerate vădit neîntemeiate chiar dacă a expirat termenul de prescripție prevăzut la art. 5.”.

4. La articolul 23, alineatul (1¹) se completează cu propoziția „Decizia motivată de respingere a sesizării Ministerului Justiției depusă în conformitate cu art. 19 alin. (1) lit. e) se transmite în adresa ministerului în termen de 3 zile de la data emiterii.”.

5. La articolul 26, alineatul (1) se completează cu propoziția „Decizia motivată de respingere a sesizării Ministerului Justiției depusă în conformitate cu art. 19 alin. (1) lit. e) se transmite în adresa ministerului în termen de 3 zile de la data emiterii.”.

6. La articolul 36, alineatul (1¹) se completează cu textul „ , conform definiției acestora de la art. 4¹”.

7. Articolul 40:

la alineatul (1), cuvintele „Curtea Supremă de Justiție” se substituie cu cuvintele „Curtea de Apel Chișinău”, iar cifra „15” se substituie cu cifra „30”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Termenul de examinare a contestațiilor prevăzute la alin. (1) nu poate depăși 30 de zile.”.

Art. IV. - Legea nr. 151/ 2015 cu privire la Agentul guvernamental (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 224-233, art. 455), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 6, alineatul (1) se completează cu litera g) cu următorul cuprins:

„g) să notifice Ministerului Justiției cazurile în care a avut loc încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale unei persoane care au dus la una din consecințele prevăzute la art. 2007 alin. (1) lit. c) din Codul civil al Republicii

Moldova nr. 1107/2002, precum și să pună la dispoziția acestuia toate actele relevante;”.

2. Articolul 25:

la alineatul (1), textul „sau a impus soluționarea amiabilă a cauzei aflate pe rolul Curții Europene ori formularea unei declarații unilaterale” se exclude;

la alineatul (2), cuvintele „sau deciziei” se exclud;

alineatul (3) se modifică și va avea următorul conținut:

„(3) Agentul guvernamental sesizează Ministerul Justiției în vederea luării măsurilor prevăzute de lege și explică în ce mod o acțiune sau inacțiune a persoanei a condus la constatarea unei încălcări a prevederilor Convenției într-o hotărâre a Curții Europene.”;

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Agentul guvernamental, la solicitare, oferă explicațiile prevăzute la alin. (3) autorităților competente să inițieze proceduri sau să adopte hotărâri privind răspunderea penală, contravențională, disciplinară, civilă potrivit legislației.”.

3. Articolul 26:

la alineatul (1) textul „sau a impus soluționarea amiabilă a cauzei aflate pe rolul Curții Europene ori formularea unei declarații unilaterale” se exclude;

alineatul (3) se abrogă.

4. Articolul 27 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 27.** Dreptul de regres

(1) Statul are dreptul de regres împotriva persoanelor ale căror acțiuni sau inacțiuni au dus la apariția uneia din următoarele consecințe:

a) constatarea de către Curtea Europeană, printr-o hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane și dispunerea încasării unor sume în beneficiul acestora;

b) pronunțarea unei hotărâri de către o instanță judecătorească națională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană, prin care s-a dispus acordarea mijloacelor financiare din bugetul de stat.

(2) Sumele stabilite în conformitate cu alin. (1) se restituie în baza unei hotărâri judecătorești emisă într-o acțiune în regres, proporțional gradului de vinovăție stabilit.

(3) Ministerul Justiției intentează acțiunea în regres, dacă se întrunesc condițiile stabilite prin lege, în termen de 3 ani din ziua achitării sumelor încasate în baza hotărârii Curții Europene ori a hotărârii instanței judecătorești naționale.”.

5. Se completează cu articolul 27¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 27¹.** Particularități ale dreptului de regres împotriva unui judecător sau procuror

(1) În cazul când persoana prevăzută la art. 27 alin. (1) este judecător sau procuror, acțiunea de regres a statului împotriva acesteia se intentează de către Ministerul Justiției doar în situația stabilirii, prin sentință definitivă, a vinovăției ei sau dacă în cadrul unei proceduri disciplinare s-a constatat intenția ori neglijența gravă în acțiunile sau inacțiunile sale care au dus la una din consecințele prevăzute la art. 2007 alin. (1) lit. c) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002.

(2) Pentru asigurarea elucidării circumstanțelor necesare în vederea intentării acțiunii de regres a statului împotriva judecătorului sau procurorului, Agentul guvernamental notifică Ministerului Justiției survenirea uneia din consecințele prevăzute la art. 2007 alin. (1) lit. c) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002.

(3) Ministerul Justiției înaintează sesizări de luare a măsurilor conform competenței către Procurorul General, Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor cu privire la încălcarea drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane, care au atras una din consecințele prevăzute la art. 2007 alin. (1) lit. c) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002, și pune la dispoziția acestora toate actele relevante recepționate de la Agentul guvernamental.

(4) Autoritățile sesizate în conformitate cu prevederile alin. (3) urmează să informeze Ministerul Justiției privind rezultatele activităților întreprinse de către acestea, precum și despre cazurile în care s-a stabilit în acțiunile judecătorului sau a procurorului, prin sentință definitivă, vinovăția lui sau dacă în cadrul unei proceduri disciplinare s-a constatat intenția ori neglijența gravă în acțiunile sau inacțiunile acestora care au atras una din consecințele prevăzute la art. 2007 alin. (1) lit. c) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002, și pun la dispoziția Ministerului Justiției toată informația și actele necesare în vederea intentării acțiunii în regres împotriva judecătorului sau a procurorului respectiv.”.

Art. V. - Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69-77, art. 113), se modifică după cum urmează:

1. La articolul 11, alineatul (1) se completează cu litera g¹) cu următorul cuprins:

„g¹) la sesizarea Ministerului Justiției formulată în conformitate cu prevederile art. 27¹ alin. (3) din Legea nr. 151/2015 cu privire la Agentul guvernamental, verifică dacă la înfăptuirea justiției judecătorul, după caz, procurorul, a admis acțiuni sau inacțiuni care întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni, ce a atras încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale unei persoane și survenirea uneia din consecințele prevăzute la art. 2007 alin. (1) lit. c) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002;”.

2. La articolul 36, alineatul (2) se completează cu textul „doar în cazul în care au fost săvârșite cu intenție sau din neglijență gravă, conform definiției acestora de la art. 38¹”.

3. Articolul 38 se completează cu litera e¹) cu următorul cuprins:

„e¹) comiterea cu ocazia exercitării atribuțiilor de serviciu a unor acțiuni sau inacțiuni prin care, intenționat sau din neglijență gravă, au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor fizice sau juridice, garantate de Constituția Republicii Moldova și de tratatele internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte;”.

4. Se completează cu articolul 38¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 38¹**. Noțiunea de intenție și neglijență gravă

(1) Se consideră că a fost săvârșită cu intenție o abatere disciplinară atunci când procurorul încalcă conștient norme de drept material ori procesual sau săvârșește o faptă prevăzută la art. 38 lit. f), își dă seama de urmarea prejudiciabilă a acțiunii sau inacțiunii sale și urmărește sau admite survenirea acestei urmări.

(2) Se consideră că a fost săvârșită cu neglijență gravă o abatere disciplinară atunci când procurorul a admis o încălcare a unor norme de drept material ori procesual sau săvârșește o faptă prevăzută la art. 38 lit. f) fără a-și da seama de o eventuală urmăre prejudiciabilă a acțiunii sau inacțiunii sale, deși putea și trebuia să o prevadă, sau considerînd neîntemeiat că această urmăre nu se va produce. Lipsa de previziune manifestată de procuror trebuie să fie inexplicabilă din punct de vedere a unui profesionist în domeniul dreptului și să nu aibă nicio legătură cu particularitățile situației concrete care ar face-o să fie înțeleasă.”.

5. La articolul 40, alineatul (2) se completează cu propoziția „În cazul constatării abaterii disciplinare prevăzute la art. 38 lit. e¹), termenul de tragere la răspundere disciplinară este de 1 an de la data devenirii irevocabile a hotărîrii instanței naționale sau internaționale, dar nu mai tîrziu de 5 ani de la data comiterii abaterii respective.”.

6. La articolul 43, alineatul (1) se completează cu litera e) cu următorul cuprins:

„e) Ministerul Justiției, la notificarea Agentului guvernamental, în cazul cînd se solicită constatarea abaterii disciplinare prevăzute la art. 38 lit. e¹) cu privire la acțiunile sau inacțiunile procurorului care au dus la una din consecințele prevăzute la art. 2007 alin. (1) lit. c) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002.”.

7. Articolul 44 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Sesizările Ministerului Justiției depuse în conformitate cu art. 43 alin. (1) lit. e) nu pot fi considerate vădit neîntemeiate chiar dacă a expirat termenul de prescripție prevăzut la art. 40 alin. (2).”.

8. Articolul 49 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. a), decizia motivată a inspectorului asupra sesizării Ministerului Justiției depusă în conformitate cu art. 43 alin. (1) lit. e), se transmite Ministerului Justiției în termen de 3 zile de la data emiterii.”.

9. La articolul 53, alineatul (3) se completează cu textul „sau dacă în cadrul unei proceduri disciplinare s-a constatat intenția ori neglijența gravă în acțiunile sau inacțiunile sale care au dus la una din consecințele prevăzute la art. 2007 alin. (1) lit. c) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002”.

Art. VI. – Prezenta lege se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI